

людіє вѣхѣ зрѣще на орѣла и на змѣѣа. оралъ же възлѣте ѿ оочію на дългъ чѣс. и пакзи ѣави се низлѣ таюци. понеже ѡдолѣнь бѣѣ ѿ змѣѣа. людіє же сътек'ше се змѣѣа оубише, а орѣла изымаше. и бѣѣ црѣ въз оужасе велѣцѣ. и събравъ книжъникзи и моудръце. и сказа имъ знаменіє. онъж прорасоуди въ сказаше црѣю. сіє мѣсто седмохълми наречет се. и прославит се и възвеличитъ се, въз всѣи възселеніє паче инѣх градовъ. нь понеже станеть междуо двою морю. и бієнь боудеть вълнами морѣскъими. поколебимъ боудеть. орѣл ѣс знаменіє хрѣтїанское. а змѣѣи знаменіє мѣсроманское. и понеже змѣѣи одолѣ орѣлѣ. ѣавлѣеть ѣако мѣсромане одолѣють хрѣтїанствомъ. а понеже хрѣтїане змѣѣа оубише орѣла же изымаше, ѣавлѣеть ѣако на послѣдакъ пакзи хрѣтїанство одолѣеть бѣсроманствоу. и седмохълмаго прїимоуть и въз немъ въз црѣтсе. великзи же кѡнѣстантинъ възмѣти се сѣлѡ. нь обаче словеса их повелѣ написати. а магѣстри и градскіє дѣлатели повелѣ раздѣлити на двоє. и єдинои стране повелѣ раздѣлити градскъіє стѣнзи и стрѣлнице. и наче град дѣлати. а дрѣгои странѣ повелѣ размѣрити оулици и позорица на римскъи обзѣѣаи. и тако наче дѣлати црѣквзи бѣжіє и дворзи црѣкъіє. и иніє доми славнзи. вельможамъ и магѣстромъ. и възсѣмъ сзновнъикомъ. и водзи сладкіи приводити. въз седмоє же лѣто видѣ црѣ мало живоущих въз градѣ. зане великъ бѣ сѣлѡ. и тако сзтвори присла из рима и отоуьнзих странъ. събравъ славнзих велможъ и мегѣстанъ, и сзновнъикъ сз мзножствомъ людіи, и тѣ приведе. и доми веліє сзда въз градѣ. и дастъ имъ жити въз градѣ сз строеніємъ веліємъ. и црѣкъіє чинзи ѣако свое доми забзѣти и ѡчѣства. сзда же црѣ полатоу прѣдивнѣ иподромѣ вѣлію. и дваа полатоустрои, сїи рѣѣ оулици. покръвензи на тръгованіє. и назва градъ новїи римъ. потомъ же сздаа црѣкви прѣславнъіє. єтѣіє софїє и єтѣих апѣль и єтѣіє ирини. и єтѣго мокѣа и єтѣго ар'хієстратига михаила. и иніє многїи. постави же онъ прѣвѣюднзи стѣлпъ багрѣнь єго же из рима принесе моремъ тръми лѣти до црѣграда. зане великъ бѣ сѣлѡ и тежыкъ. ѿ мора до тръга лѣтѡм єдинемъ принесєнь бѣѣ. и црѣю чєсто приходєщѣ, и злато мзного даюцю людемъ врѣженїа ради. положи основаніє вѣ, кошь ихже хс вѣсви. и ѿ дрѣва чѣстнаго чєсть и єтѣих моцєи. на оутврѣженіє и сзхранєніє прѣдивнаго и єдинокаменьнаго стѣлпа ѡного. и постави на немъ кѣмиръ, єже принесе ѿ слѣчнаго града фрѣгѣискаго. имоущи на главѣ .3. ключѣ. такоже и иніє вѣци прѣдивнїи, и достохвалнзи.

принесе их ѿ многъих град и странъ. и прѣоукрасивъ градъ въздаа ємѣ чѣстѣ велію, обновленіємъ празднъикзи, и тръжѣствзи великзими на мзногъіє днїи. и тако оуставїи да се зовѣ градъ тѣ црѣградѡм. и бѣѣ радость велїа въз всѣх людѣх. днѣм же минѣвшим, пакзи и црѣ сз патрїархомъ и сз єтѣли, събраа всз єцєнєнїи чинъ. такоже и всз син'клитъ црѣкъіи. и мзножѣство народа, и сзтворише лѣтїю. мѣлѣзи мѣлнїємъ даюцє. хвалѣ и бѣгодарєніє, възсемогѣцєи и живоначєлнѣи трѣици. оцѣ и снѣ и єтомѣ дѣхѣ. и прѣвѣстѣи бѣгомѣтри. и прѣдаше градъ и всє чинзи людскъіє, въз рѣцѣ всѣчѣстѣи влѣци бѣци, ѡдигѣтрїє. сїи рѣѣ наставнъици, глѣюци. тѣзи всєнепорочѣнаа влѣцє бѣцє, чѣлколюбѣива єством соущи. не остави

градъ съ достоѣанїа твоего. нь ѣако мѣти хрѣстіанѣскомѣ рѣдѣ. застѣпи и съхрани его и помѣди. наставляѣе и наоучаѣе въ вса врѣмена. ѣако ѣлѣколюбѣва мѣти. ѣако да въ нѣмь прославитсе и възвеличитъ се, име великолѣпіа твоеѣ въ вѣкѣхъ. и вси людѣе рѣше аминь. и бѣлѣгодише еже кѣз бѣлѣ желанїе. цѣр же понѣждаше стратигъ и градскѣхъ наказатѣлѣи. храмъ стѣзнихъ, и мирѣскїе домъ стѣдати на испльненїе града. вельможамъ и магнѣстанымъ, и възсѣмь наротитимъ. и людѣмъ заповѣда, аще ктѣ сподѣзѣт се коего степенѣ цѣрѣскаго чїна. да сътворитъ себѣ память достоинѣ. домъ въздѣвзѣгнетъ или обзѣтель славынѣ. или ино създанїе дивьно. ѣако да населит се градъ прѣславнѣзими дѣлѣси. такоже по нѣмь цѣрѣствѣюци цѣри. каждо ихъ въ свое врѣме подѣвзѣзашесе. вѣщѣ некою прѣславнѣмъ сътворити. овѣзи оубѣ на въззѣсканїе и събранїе стрѣстѣи гѣснихъ. и прѣстѣви его бѣгомѣтри, рѣзѣ и поѣсь. и стѣзнихъ моци, и вѣжѣствѣнѣзнихъ икѣнѣ. нь и того самого бѣгомѣоужнаго нероукѣтворѣнѣнаго образа иже ѣдеса. овѣи же на прибавлѣнїе града. и домовъ великѣзнихъ. инѣи же пакѣзѣ на въздѣвзѣженїе стѣзнихъ обзѣгѣли, и храмѣвъ бѣжїихъ. ѣакож великѣи іѣустинїанъ цѣрѣ. и фѣвдѣсїе великѣхъ, и цѣрѣца ендѣжїа жена ираклїа цѣрѣа. и инѣи мнозѣи, и тако наплѣнише градъ прѣславнѣзими и дивьнѣзими вѣщѣми. имѣже иногда бѣлѣженѣнѣзѣи андрѣа критѣскѣзѣи оуди все рече. въ истинѣ градъ съ възѣше слова и разѣлѣма іѣс. кѣз сїимъ ж и прѣвнѣпѣрѣчнаа влѣдѣца мѣти хѣа бѣа нашего. въ инѣаа врѣмена бѣше градъ цѣрѣствѣюции, съхранѣяюции и покрѣваюции. и ѣдѣ бѣдѣ спѣсаюции, и ѣдѣ неисцѣлѣнѣзѣхъ напастѣи прѣмѣнѣяюци. такѣзѣми оубѣ великѣзими и незрѣченѣнѣзими бѣлѣгодїанъ ми и дарѣванъ ми прѣстѣіе бѣце. сподѣзѣ се градъ съ. ѣако всѣмъ мирѣ мно недостѣинѣмъ бѣзѣти томъ. нѣз оубѣ еѣствомъ тѣжѣкѣи рѣдѣ. и нерадивѣзѣи ѣако неистѣви. юже на наѣ мѣлѣтъ бѣжїю, и щѣдрѣти его ѣвѣрацають. и ми же бѣа и прѣстѣлѣю мѣтрѣ его разгнѣваемъ. и славы его и чѣсти ѣвѣпадаемъ, ѣакоже еѣ писано. злодѣанїе и безаконїе прѣвѣратитъ прѣстоли сильнѣзѣхъ. и пакѣзѣ растѣчи грѣдѣе мѣзѣсли срѣца ихъ. и низложи сильнѣзѣе съ прѣстѣоль. такоже и сїи цѣрѣствѣюции градъ, незѣчѣтенѣнѣзѣми дѣланѣми, и безаконѣми ѣдѣ толикѣзѣихъ щѣдрѣвт. и бѣлѣгодѣванїи прѣстѣіе бѣгомѣтрѣ ѣдѣтѣцѣти се. тѣмоуѣслѣнѣзѣми бѣдѣами. и разлѣчѣнѣзѣми напастѣми многа лѣта постѣрад. такожде нѣнѣа въ послѣднѣа врѣмена, грѣхъ ради нашихъ. овогда нахожденїемъ невѣрнѣзѣхъ. овогда гладѣомъ и чѣстѣимъ съмѣрѣтоносѣемъ. овогда же междѣоусѣобнѣзѣми бранѣми. ими же всѣкоудѣше сильнѣзѣи. и обнѣцѣаше людѣе. и прѣоуѣнѣчѣжи се градъ. и смѣбри се до сѣла:—:•

Сказаніє о взєти Цриграда безбожними агарєнзи.

СѰлтанѰм тоурскѰм :—

Въ лѣто шестотицино, девесать, шесть десеть, прѣвое. владуциѰ тѰр'кзи безбожнѰмѰ махметѰ, амоуратовѰ снѰ. и бѣвзи тогда въ мирѰ. и до коньца сѣ православнѣим Ѱрѣмь конѣстантинѰм Ѱванновѣчем. ѰрѣствѣюцимѰ въ Ѱриградѣ. и абіє безбожнѣи махмети брань въздѣвѣгоше. противѣ конѣстанина града. не по чинѣ нь противѣ сѣтворєннѣих, и сѣложеннѣих клет'въ. воинѣство привєдє много по соухѣ и по мѰрѣ. и ратовати начє. и пришьд' вънезапоу, обѣстѣпи градѣ сѣ многѣми силами. Ѱр же конѣстанинѣ сѣ прилѣчившими се вельможами. и вси людїє града видѣше пришьдша сѣ многѣми силами. и не вѣдахѣ чѣм сѣтворити, понїеже людскаго сѣбранїа въ градѣ не бѣ. и братїамѣ Ѱрѣвѣим не соуцїим тоу. и посла Ѱрѣ кѣ махметѣ сѣлтанѣ. посланїикзи о мирѣ. хотѣ оувѣдати бѣвшеє. и о мирѣ глати. онѣ же Ѱканнѣи безвѣрнѣи же и люкавїи. посланнѣикзи възврати бездѣланѣ. а самѣ прѣдѣвнѣим опльчєнїєм и страшнѣим опльчєсе. посоухѣ и по морѣ, пристѣпивѣ кѣ ѰрѣствѣюцѰмѰ граду, мѣца декїєбря. и повѣлѣ бити поушьками и пицальми. и стѣновитнѣим хитрѣстѣми. и пристѣпи градскѣне оуготовлѣати. сѣцїи же въ градѣ грѣци и фрѣзѣ, изѣждахѣ из града и бѣгахѣ се сѣ ними. не даюцє им стѣновитнѣє сѣсоуди нарѣждати. нь оубо сѣлтанѣве силє велицѣ и тежѣцѣ сѣцїи. грѣци же не възмогоцє им никѣеже пакѣсти сѣтворитї. занїє єдинѣ бѣгашє се сѣ тисѣцею. а двѣа сѣ тѣмою, сїє же оувѣдє Ѱрѣ конѣстанинѣ. и повѣлѣ вельможамѣ и магѣстанѰм, раздѣлитї воинѰм градскѣне стѣнѣ, и пир'говѣ и врата.

и такоже и все люди, и звѣна ратнѣа на всѣх странахѣ ставити. да каждо их знаєтѣ и хранитѣ свою странѣ. и всѣ ѣже на браннѣю потрѣбѣ. да оустраїають и да бѣютсє. сѣ тоурци сѣ стѣнѣ. а из града не исхѣдити ни изѣждати. такоже и пѣшькѣ малїє и великѣне ставити. по пристѣпнѣих мѣстєх на сѣхранїє стѣнам. самѣ же Ѱрѣ конѣстанинѣ сѣ патрїархомѣ анастасїєм и сѣ єтлї. и сѣ всѣм ѣцєннѣим сѣборѣм. и сѣ множѣствомѣ жєнѣ и дѣтїи. хѣждахѣ по Ѱрѣквахѣ бѣжїих. млѣзѣ и млѣнїа даюцє плачюцє и рїдаюцє. и глѣюцє сицє, гї гї страшнѣое єство, неспѣвѣдима силѣ. иже дрѣвлє гѰрѣзї видѣше възстрѣпєташє. и тѣварѣ потрѣсєсє, слнцє и лоуна оужасєсє. блѣстанїє их погїбѣ. и звѣздѣ нѣснѣне спѣдошє. мѣзї же Ѱкаанїи тѣ всѣ прѣзрѣвшє. сѣгрѣшихѣм и безаконовахѰм, и озлѣвѣихѣм тѣвое бжѣство. забѣихѣм тѣоѣ велика дарѣванїа. и прѣзѣраюцє тѣоѣ повѣлѣнїа. и ѣко неистѣви єже на нас млѣсти и щєдрѣтѣ твоих Ѱвратїхѣмсє. и на злодѣанїє и безаконїє обрѣтїхѣмсє. ими же далєчє Ѱ тебе Ѱстѣпїхѣмѣ. вѣса сїа навєдє на ни, и на градѣ твои єтѣзи. правєднѣим и истиннѣим соудѣм сѣтворилѣ єси грѣх ради нашїих. и нѣс нам Ѱврѣсти оустѣ чѣм глѣти. нь оубо всепѣтїи и прѣблѣсєннѣим гї. сѣзданїє и творєнїє єсмѣ

твое, и дѣла рѣкъ твоих. не прѣдай же насъ до конца врагомъ нашим. и не разори
достоѣнїа твоего. и не остави мѣсть твою ѿ насъ. и слабзи намъ врѣме сіе. въ еже
вбратити се намъ, и покаѣти се твоємѹ бл҃гоутробїю. самъ бо владко рѣкаль еси не прїидох
праведнѣихъ спѣсти. нъ грѣшнїихъ на покаѣнїе. въ еже обратити се намъ. и живѣимъ бзгити. еи г҃и
цр҃ь небснїи. слабзи остави ннѣа, прѣчѣстїе ради б҃гомѣре. и ст҃ѣихъ патрїархъ и цр҃ей прѣжде
оугодившїихъ твоємѹ бж҃ствѹ въ градѣ стѣмь. сіа же и инаа многаа изрекшїим. такоже и
прѣнепорочѣнен б҃ци ѿ срѣди срдца стѣнанїемъ и въздзїханїемъ и риданїемъ по все днїи
мѣлахѹсе. цр҃ же вбѣждаше кр҃дгь града почестѹ, оукрѣпляѣе стратигъзи и воѣ. и все люди.
да не ѿпадоутъ надѣжде ни ослабѣютъ. сзпротивленїемъ на врагъзи. нъ да оуповатъ на б҃а
вседржителѣа. та бо нашъ помощнѣикъ и зацитнѣикъ ѿс. и пакъзи обрацаше се на мѣтѣвоу.
агарене же на всѣхъ мѣстѣхъ бнѣхѹ се безъ прѣстани. днѣ и ноцѣ прѣмѣнѣюще се. не дающе
ни мало опочити гражданумъ, нъ да оутрѣдетсе. понїеже ѹготовляхѹ се къ пристѣпоу. и
тако творахѹ обои, днїи, г҃и. въ дї днѣ, тоурци възкликнѹше свою скѣрнѣнѣю мѣтѣвѹ.
начеше въ сѣр'нзи играти. и въ борїе и въ нак'рзи бити. и приставише пѣшькъзи и пицали
многъне. и начеше бити градъ. такоже и стрѣлзи пѣцати. из роучѣнѣихъ лѣковъ
тмочисльнѣхъ. граждане бо ѿ бесчїнаго стрѣлѣнїа не можахѹ стоѣти на стѣнахъ. нъ падше
ждахѹ пристѣпоу. а инїи стрѣлѣхѹ ис пѣшькь и пицалѣи, елико можахѹ. и многъне тѣрїе
оубише. патрїархъ же анастасїе и ст҃ли и възсѣ сцѣнѣнѣчѣскъзи чїнѣ. бѣхѹ непрѣстанѣно мѣеще
се о мѣсти бж҃їи. и о избавленїи града. егда же безбожнїи тоурци все люди сз стѣнзи
сзгнѣнаше. и абїе възскричаше въсе воинѣство и наподоше на градъ. възкоупѣ сз всѣхъ странъ.
кричѹще и възпїоюще. овѣмъ сз огни различнѣими, а инїи сз лѣствѣицѣми. другъзи же сз
стѣнѣбитнѣими хзїтросѣми. и инїи многъими кззын'ми на възвѣтїе града. градскъзи же людїе
также възпїахѹ и кричѣхѹ на нихъ, бїоюще се сз ними крѣпъко. бл҃говѣрнїи же цр҃ь
кѣнѣстантинѣ. объезждаше по възсемѹ граду. поноуждаше свое люди дающе имъ надѣждѹ
бж҃їю. и повелѣ звонити по възсемѹ граду. на сззванїе людѣмъ.

тоурци же оуслишаше звонъ велїи. поустїше сѣр'нѣне и трѣбнѣне глѣзи и тимъпанъзи
тмочисльнїе. и възсѣ стѣчъ велика сѣло и прѣбоужасна. ѿ пѣшьчѣнѣнаго бою и пицальнаго
цѣлка. и ѿ глѣс звѣнѣнаго. и ѿ глѣсовъ възпѣа. и ѿ обоихъ людїи кричѣнїа. и ѿ трѣскоти
орѣжїа. такажде и ѿ плача и риданїа градскъзихъ людей, и женъ и дѣтеи. ѣако и земли
колѣбати се. и не бѣ слзшати дрѣгь друга ч҃то глѣеть. възсѣ громъ велїи. ѿ мзножѣства
огнѣа и стрѣлѣнїа пѣшькь и пицалѣи, ѿ обоихъ странѣ. дим'ное кѣренїе згѣстенїе покри
градъ и воѣ все. ѣако не вѣдѣти другъ дрѣга с кзїм' се бїеть. и ѿ зелїанаго доухѹ
многъимъ ѹмрѣти. и сѣчѣхѹ се на всѣхъ странахъ града. дондѣже ноцѣнаа ихъ тма
раздѣли. тоурци же оубо ѿидоше на свои станъзи. мрѣтѣїе свое оставивъ. такѣмо стражен
едїнѣхъ оставише по стѣнахъ. на ѹтрїа же цр҃ь кѣнѣстантинѣ повелѣ сзбрати трѣпїа
мрѣтѣвѣихъ и погрѣб'сти. бѣше же чїсломъ ѹбїеннѣнѣихъ грѣкѣв и знаѣмъзи: ѣа, ѣ, м.

фрѣг же и ар'мень ,ѳ, блговѣрнзи же црѣ кѡнѣстантинь съ болгарзи поиде по стѣнах града, хотѣ видѣти ратнзиѣ. и не бѣ ѿ них глас ни слышанїа, вси бо бѣхѣ почивающе ѿ трѣда. и видѣше пльни ровзи тропїа. инїиже въ потоцѣх. и на брѣзехъ грамади мрѣтвзиѣ. и изметаше мрѣтвзиѣ тоуркѣ ,ѳ. и повѣле црѣ стѣновитнзиѣ създѣти огню прѣдати. а самъ црѣ кѡнѣстантинь поиде съ патрїархомъ и стѣли. и съ всѣми цѣеннзиими съборзи. въ стѣю и великѣю црѣквѣ мѣлвзи и блгодаренїа въздати всесильномѣ бѣ, и прѣстѣби бѣгомѣри. ѣакоже бо ѣже ѿстѣпити безбожномѣ. толико паденїе видѣвъ своих ратнзиѣ. онѣ же звѣрвообразнїи не тако помзїшлѣше. нь вторїи днѣ посла видѣти мрѣтвзиѣ свое. ѣако сказаше емѣ мрѣтвзиѣ много, възскорѣ посла въззети трѣпїа мрѣтвзиѣ своих. црѣ же кѡнѣстантинь повѣле не бранити им никоею бранїю. ѣако да очистѣтъ се рѡвзи и потоци. и тако въззеше своѣа трѣпїа невзбраннѣю и пожегоше е. видѣвъ же безбожнзи магметъ ѣако не ѣспѣ ничѣтоже, нѣ паѣе своих погѣби. повелѣ магїстрѡм възскорѣ прибавити пѣшкзи и пицали многїи. и стѣновитнзиѣ кѣзнзи готовити. и въ ,ѳ, днѣ пакзи повелѣ безбожнїи ити воинствѣ кѣ граду.

и тако бити се ѣакоже и прѣвее безѣ почиванїа. блговѣрнзи же црѣ кѡнѣстантинь послѣлаше по морѣ и по соухѣ въ аморею, кѣ братѡм своим. и въ венетїю, и въ зиновїю, о помощи. и братїа его не ѣспѣше понїеже распѣра велїа бѣ междуу ими. и съ ар'банасзи ратовахѣ се. а фрѣззи не възхотѣше помощи. нь глѣхѣ не дѣите да възмоутѣ тѣрци, а оу них мзи възмѣмъ црѣград. и тако не бѣѣ ни ѡкоуд помощи црѣю кѡнѣстинѣ. единъ такѣмо зиновїанинь кнѣзь, именовъ зѣствнїа. прїиде кѣ црѣю на помощь съ двѣма корабли. и на двою катрѣгах. въ орѣженнзиѣ. имѣе съ собою ,ѳ, храбрзиѣ. и проиде скрозѣ все рати тѣр'скзиѣ по морю. доиде здраво до стѣни црѣграда. его же видѣвъ црѣ кѡнѣстантинь възрадова се зѣло. даѣше емѣ ѣбѣсть велїю. понїеже знаемъ бѣше црѣю. онѣ же испроси оу црѣа хѣждѣшее мѣсто града пристѣпное. и придасть емѣ людїи своих на испльненїе двою тѣзѣщѣ. и вѣаше се съ тоуркзи тол'ми храбро и мѣжѣствнѣю, ѣако ѡстоупити ѿ того мѣста всѣмъ невѣрнзиим, идѣ же бѣ зѣствнїа. и к томѣ не приходити на то мѣсто. зѣстенїа не такѣмо свое хранѣше нь и по стѣнам града обѣхождаше. оукрѣплѣае люди да не ѡпадѣтъ надеждею. нь на бѣ оуповати непрѣстаннѣю, и не ослаблѣати въ дѣлѣх. и ѿ всеѣ дѣше и срѣца и крѣпости брати се съ невѣрнзиими. и гѣ бѣ поможетъ нам. таковзиими оубо словеси многзиими оуче и наставлѣае люди. зане самъ наѣченъ бѣ ратномѣ дѣлѣ, и възлюбзїше его вси людїе. и послѣшахѣ его въ всѣм. тоурци ж по всѣх мѣстох пристѣпающе. стѣжахѣ гражданоми без почиванїа прѣменѣающе. зане множь стѣво их бѣ. ѣакоже и прѣдрекѡх. въ .л. тиж днѣ по прѣвом пристѣпоу. пакзи прикаше пѣшкзи и пицали и инїе стѣновитннїе съсоуди многзи. въ них же пѣшкзи двѣ велицѣ. ихѣже тоу сълїѣше. единѣ ѣдрѡ до колѣна, а дрѣго въ поѣсы. и съ всѣми силами пристѣпише наѣше бити градѣ. непрѣстаннѣю съ всѣх странѣ. противѣж зѣствнїа поставише пѣшкѣ великѣю. зане на томъ мѣсте бѣ стѣна вѣтѣха градскаа и

низъска. и тако ѿдарише по тѣмъ мѣстѣмъ и стѣна поколѣбася. и пакыи второе ѿдарише и сзразише стѣны с врьхѣмъ тако ꙗко ꙗко сежань. въ трѣтїе же не оуспѣше зане ноць приспѣ. зѣстѣнїа же то мѣсто задѣла ноцію, дрѣгою стѣною дрѣвеною сз землею. и изыдѣтъ рѣ подкрѣпи. нь ꙗко мощно оучинити противъ толикїе силы. наипаче же противъ гнѣвѣмъ бжїю грѣх ради нашихъ.

наутрїа же начеше бити тожде мѣсто. изъ многыхъ поушыкъ малыхъ и великыхъ. тако оутврдивъ стѣны, и постави поушыкъ великыю. оуже ѿагахъ разорити стѣны. и бжїемъ застѣпленїемъ поиде ѿдо възше стѣны. такмо ꙗко, зѣбаци захвати. и оудари се ѿдро по црковьной стѣны. и разсѣде се тако прахъ. и видѣше тѣмъ сѣщи людїе и блгодарише ба. такоже ѿ полѣднїи наредише дрѣгїе. зѣстѣнїа же нареди поушкоу свою и дари въ тѣю пѣшыкъ. и рассѣде се оу нїе прашьныкъ. сїа же видѣвъ безбожнїи магметъ, възыари се до сѣла. и въздѣпи великымъ глѣсомъ. ѿгма, ѿгма. сїи рѣчу на гравленїе града. и абїе възскрича все воинство. и пристѣпише къ граду сз всѣми силами. по земли же и по морю. сз всакзыми хытросьтми на възетїе града. градскыи людїе вси въззидоше на стѣны. и противехъ се имъ бїюще се крѣпко. патрїархъ же сз стѣли ходещѣмъ сз сцѣннзыкъскымъ чинѣмъ такмо по црквахъ бжїахъ. млѣцѣсѣмъ бѣмъ сз слъзами и риданїемъ. блговѣрнзыи црѣ кѣнстантїнъ, непрѣстанно объждаше по граду. плаче и ридае млѣ стратїгзы и людїе все. глѣ. гпдїе и братїе малїи и велици. днѣ прїиде ѿбс прославити ба. и прѣстѣю его мѣтрь. и нашѣ православынѣю хрѣтїаньскѣю вѣрѣ. мѣжыте се и крѣпите се и не ослаблїайте въ трѣдѣхъ, ни отпаданїе надеждею. прѣкланїающе главзы свое за православіе, и за стїе црѣвзы. тако да наѣ помилѣетъ и прославитъ въсецѣдрїи бѣ. и повелѣ звонѣмъ бити по всѣмъ граду. такоже и зѣстѣнїи рзыце по всѣмъ граду. оукрѣплїаше и поноуждаше людїе. и такоже оуслышаше звонъ стѣныхъ црковь, абїе оукрѣпїшес и охробрзыше се вси. глѣюще дрѣгъ дрѣгоу ѿмремъ братїе за православынѣю вѣрѣ. кїи еззыкъ можетъ исповѣдати или изрѣчи тоѣ вѣди и стрѣсти. падхъ бо трѣпїа ѿ обоихъ странъ тако спозы сз забрала. и крѣвь ихъ течаше тако рѣка. и напльнише се трѣпїа ѿлѣа до врьха стѣны. тако по нихъ ходити тѣркомъ тако по степенемъ и бити се. с

мрѣтвзы бо ихъ вѣхѣмъ мостъ имъ и лѣствыца къ граду. такожде же и потоцзы. и брѣговзы напльнише се крѣгъ града трѣпїа. и лимнонѣю (пристанїцѣмъ) галѣтѣкомъ крѣвзы пльнѣмъ бзыти. тако сильно и нецѣдно бїахѣсе. и аще не бзы гѣ прѣкратилъ днѣ тѣ. то коначно бѣше погзывѣль граду. понїеже гражданзы оуже вѣхѣмъ изнемогли. ноци же наставыши тоурцзы ѿстѣпише. къ станѣмъ своимъ пакыи оуставше. градскыи людїе падоше коиждо гдѣ оупѣ ѿ трѣда. и бѣ тоѣ ноци слышати нїчто же ино, развѣ стѣнанїе и възпль сѣченнзыихъ людїи, кои еще живи вѣхѣмъ. наутрїа же црѣ кѣнстантїнъ повелѣ сцѣннзыкомъ и дїакономъ. сзбрати се и погрѣвѣсти трѣпїа. а иже еще живи вѣхѣмъ тѣхъ повелѣ раздавати врачѣмъ. и сзбраще мрѣтвзы

грѣкъ и фрѣгъ , ꙗѣ, ѡ. зѣстѣнїа же и вельможе поидоше по стѣнам града. расматрающе стѣнзи и трѣпїа невѣрнзиѣх.

и тако расмотривше сказаше црю и патрїархѣ . ꙗѣ е. оубїензиѣх агарень. цр же кѡнѣстантинъ плаче и ридаете не прѣстаѣше. видѣщїи своих людѣи оубїензиѣх. а помощи ни ѡкоуд не ѡаѣше. и невѣстѣпное дѣло невѣрнзиѣх. патрїархъ же и весь клирѡс, и весь син'клитъ црскзи. възеше црѣа и поидоше къ великои цркѣи. на млтвѣ и блгодаренїе все млстивомѣ бѣ. такожде и множѣство блгорѡднзиѣх дѣтен сз црцею. и бѣше видѣти въ градѣ възѣмь людѣмь и женам прити ѡщїим къ бжїим цркѣамъ. сз слъзами хвалеце ба и прѣстѣлю бгмтръ. и тако проводише днъ ть и всенощное пѣнїе. безбожнїи же магметъ не хотѣше трѣпїа людѣи своих възѣти. нъ помъшлїа метати их прочее въ градъ. да сзгнїютъ се и осмрьдѣтъ градъ. сказаше емѣ величѣство града и пространѣство, ꙗко не коснѣтсе их ничтоже. и пожегоше всеѣх. и по сїихъ въ .ѡ. днъ. скврьннїи магметъ пакзи повѣлѣ всемѣ воинствѣ пристѣпити къ граду. и брань творити по все днїи.

и пѣшькѣ онѣ великѣю повелѣ сзлїнати крѣп'ѡае. сїа же оубѣдевь зѣстѣнїа сз вельможами. исзбрав се сз патрїархѡм възкѣпѣ. и начеше оубѣщати црѣа глѡще, видзїмъ гїи црю ꙗко сз безбожнїи не ослаблѣаетъ дѣлѡм. нъ паѣе готовит се на большее дѣло. и ѡто сзтворим помощи ниѡкоуд ѡщїим. нъ подбаѣтъ гїи црю тебѣ иззїти изъ града, на подобно мѣсто. и сїа оуслъшавше братїа твоѣа и людїе твои. к тебѣ прїидѣтъ на помощь. нъ и ар'банасъ оубѡавъ се прїидетъ къ сїим. еда кзко сз безбожнїи магметъ. оустрашивъ се ѡстѣпитъ ѡ града. сїа и инаа многаа изрекоше црю. и корабли и кат'рѣгзи, даѡхѣ емѣ зѣстѣнїеви. блговѣрнзи же црѣ константинъ. на дългъ оумльѡа ѡб испѣщае слъззи. и тако рѣѣ, хвалѣ и блгодарѣ сзвѣтъ вашъ гсдїе мои. и вѣм ꙗко на пользѣ ми ꙗс сїе все еже глїете. нъ понїеже не могутъ сїа тако бзїти.

нъ како могѣ азъ сїа сзтворити. оставити ѡинъ щїеннзи и цркѣвзи бжїе. и црѣство и все люди въ толицѣи бѣдѣ сѣщїи. и ѡто ми рѣѣтъ възселенна. ни, гсдїе мои, ни. нъ да ѡмрѣмъ здѣ сз вами. и падъ поклонїи се им плаче горько. и прѣкратише рѣѣчи. да не паѣе мльва боудетъ въ людѣх. и послаше пакзи въ амор'рею и въ фрѣгзи. и въ все островзи помощи ради. граждѣне же въ днѣ бїахѣ се сз тѣрцзи. а въ ноци възлазѣхѣ въ ровзи, и пробивахѣ стѣнзи ровнзиѣѡ поля. и измѣтахѣ землю по застѣнїю, по мзногзиѣх мѣстѣхъ задѣловающе, многзиѣ сзсѣди с пѣшьѡаннзиѣм зѣлїемъ. такожде и на стѣнахъ оуготовлѣахѣ многїе сзсѣдзи напльнѣахѣ смолзи и сѣрзи. посипани сз зѣлїемъ пѣшьѡаннзиѣм. днѣм же минѣвшим , ꙗс, тако бїоще се по все днїи. и пакзи беззаконнїи повелѣ прикатити онѣ пѣшькѣ велїю. бѣ бо ѡвѣзана обрѣѣчѣми желѣзнзиѣми, ѡаѡхѣ бо ѡкрѣпивше ю.

и ꙗко пѣстише ю и разсѣде се на многзиѣ чести. онѣ же безвѣрнзиѣи мнѣше се порѡуганъ бзїти. и възскорѣ повелѣ тоурзи прикатити къ граду. сз всеми силами. бѣхоу бо вѣлици

покръвензи. и егда поставише тоурзи по всѣмъ брѣгъ моря рова. хотѣхъ напльнити ровзи дрѣвеси и хв'растїемъ, и землію. придвзгнѣти тѣрзи къ граду. и пакзи подкопати стѣнѣ на мзнога мѣста и низзвръгнѣти на землю. и тако прїидоше множество людѣи ровзи засыпати. и авїе граждани зажегоше сзсѣдзи зелїанїе. иже бѣхъ задѣлани взне рова под землію. и взнезапѣ възгрѣмѣ земля тако громъ велїи. и поднесє сз пригодами и сз людми. тако бѣра сильна до облакъ. и бѣ слзшати трѣскотъ и сзтрѣнїе тѣрѣ. и възпль и стенанїе людское страшно. тако обоним бѣжати, гражданымъ сз стѣнзи въ градъ. а тѣрци далече ѿ града падахъ. и сз възсоти людїе и дрѣвеса. овїи въ градъ, а инїи въ ровъ. инїи же въ рать. и напльнише ровзи агарень.

авїе зажигахъ бау'взи сз смолою и пѣцахъ на них и погорѣше възси. и тако бѣжїим промзклымъ избави се градъ въ тѣ днѣ ѿ безбожнзїхъ тѣркѣ. злонзравнїиж магметъ сз мзножествомъ воисвоихъ, издалече бѣше сзматрає бзвшаго. и помзшлѣашє что сзтворити. такоже и ратнїи вси ѡбоашесе, ѿстѣпише ѿ града. грѣцзїж и изышьдше изъ града побивахъ въ рове тѣр'кзи кои ещє живи бѣхъ. и сзбраше их на многїиє грамади, и сзжегоше их възкѣпѣ. сз оставшими тоурзи. цѣр же сз патрїархом и възсє сцєннзїи сзворъ бѣхъ по всѣхъ цѣрѣвахъ мѣлєцє се и бл҃годарецє бѣ. чл҃ахъ коньчанїе брани. такоже и безбожнїи магметъ многїе днїи сзвѣтывавъ. прѣложише се ѿ града ѿстѣпити въ своѣси. занє ѡже морскзи пѣть приспѣ. и чл҃ахъ ѿ възсудъ помощи граду. нь оубо понїеже безаконїа наша прѣвзззїдоше главзи наше. и грѣсзи наши ѡтѣготѣше срдца наша. въз еже заповѣдзи его не послѣшахым. и въз пѣти его не ходїхым, гнєва его камо оубѣжїим.

цѣр оубо сз патрїархом, такоже и възсє цѣркїи син'клитъ и вси людїе. сзвѣтъ сзвѣтѣюще не бл҃гъ гл҃юще сице, понїеже онъ зловѣрнїи тако многїе днїи стоїт беззбранзи. и пакзи на нѣс готовїтсе. нь да пош'лємъ къ нїемъ миръ сзтворити, и послаше. онъ же лоукавзїи слзшавъ порадова се въз срдци своемъ. чл҃ашє бо ноужда нѣкаа прїидє граду. и ѿлагашє свое ѿшьствїе и начеше вѣщати ѡ мирѣ. и тако ѿвѣща посланнзїкымъ, аще и просити мирѣ безбожнїи махметъ речѣ. азъ сїє сзтворю, нь да изыдетъ цѣр въз амор'рѣю и патрїархъ, и вси людїе без врѣда. а мнѣ оставївшє градъ поуєтъ. и азъ миръ вѣчнїи сзтворю. да не постѣпїмъ въз аморѣю ни въз островзи его. никоею хзїтростїю въз вѣкзи. а кои не хотѣтъ изыти изъ града. да боудтъ въз именїи моемъ безз врѣда и без печали. сїа вса слзшавъ цѣр и патрїархъ и възсє людїе.

авїе възстѣнаше ѿ срѣдзи срдца. и роуцѣ на нѣво въздвзгоше гл҃ахъ. застѣпнзїчє нашъ гїи призрзи ѿ възсоти славзи твоеє. и низложи грѣдиню сквръньнаго сего. и избавзи градъ достоѣнїа твоего. и ов'цє пажити твоеє. живѣщєє въз дворѣ твоємъ. и въз єдинымъ стадѣ. и камо изыдемъ оставївшє пастирѣа и наставнзїка своего. нїи гїи цѣрю нїи. нь да ѡмрѣмъ здѣ въз стѣмъ дворѣ твоємъ. и въз славъ величѣствїа твоего. и сїа вса изрѣк'шим. и пакзи

готовехѹ се на брань. кающе се в посланциѣхъ къ безбожьномѹ магметѹ. зане тѣмь оудръжаше его. днѣмъ же трѣмь минѹвшим. сказааше окаяньномѹ магметѹ, како пѣшыка онаа велика добръ сзлѣасе. и тако сзвѣщаваше еше поуститїю. и повелѣ пакзи воинствѹ възсемѹ ити къ граду. и брань по все днѣи. сїе же възїе за грѣхъ побѣїю попоущенїю. како да боудть се вса рѣчьна о градѣ сѣмь. при конѣстантинѣ велицѣмъ цѣри. и львѣ прѣмоудрѣмь, и мефодїемъ епѣскпомъ патарѣкымъ.

мѣста мана възъ, днѣ. пакзи безбожьнїи повелѣ битї градъ възъ тожде мѣсто, идѣ же бїахѹ и прѣвек. изъ многъхъ пѣшкѹ и пицален за .г. днѣи. и како раслабзїше стѣнѹ, и оударише изъ великїе пѣшыкзи. и потрясе се стѣна вельми. и второе оударише и распаде се стѣнзи мѣсто велїе. и оуже вечерю наставшѹ. тѹрцзи жъ начеше стрѣлати изъ многъхъ пѣшкѹ възъ тожде мѣсто всю ноць безъ прѣстанїа. не даюца гражданомъ задѣлати того мѣста. грѣцзижъ тое ноци оуготовзїше баштѹ велїю. противѹ того мѣста. наутрїа же пакзи тоурцзи оударише великою поушыкою ниже тѣмъ мѣста. и развалише стѣнзи многзи. и вторїицею и трѣцею. како ѹже оучинише мѣсто велїю. и абїе възскричѣвшѣ множество людѣи. възскочише на то мѣсто другъ друга поноуждьюще. тако и граждане изъ града противѹ ихъ. и сѣчахѹ злѣрѣкающе како дивїи звѣрїе. и бѣ страшно въздѣти дръзвсти и крѣпости.

зѹстѣнїа же сзбраа многїе людїи. възскричѣвъ нападе на тоурцзи мѹжьствомъ. и абїе прогна ихъ сз стѣнзи. и напльнише прѣрѣвъ мрътвзїхъ. амѹратъ же кинанъ чанинъ крѣпцѣкъ сзи тѣлымъ доиде зѹстѣнїа смѣсивъ се сз грѣкзи и наче сѣщи его люте. грѣкъ же некто юноша скочивъ сз стѣнзи, ѡсѣче емѹ ногѹ сѣкирою. и тако избеави зѹстѣнїа ѡ сзмерти. флабѹра же воєвода тоурѣкїи западни. омаръ бегъ сз своими плькзи нападе на грѣкзи. и възїе сѣчь злаа. изъ града жъ рагъ кавеню стратигѹ сз многими приспѣвшѹ на помощь. и прогна тѹрцзи до сзмого амѹратъ бѣга. онъ же видѣвъ рагъ кавеню люте сѣкѹща тѹрцзи. амѹратъ же ѡбънажъ нападе на нь и сѣчахѹ се сѣло. рагъ кавеню стѹпивъ на камень и оудари омаръбега по плещма обѣима рѣкама. и разсѣче его на двоє. силѹ бо имѣ възъ роукахъ велїю. тоурцзижъ тмочзїслнїи окрѹжише рагъ кавеню и сѣчахѹ его люте.

и разсѣкоше его на чести. и грѣкзи възгнаше възъ градъ. и възїе грѣкымъ плачь и оужась велїи о рагъ кавеню. понеже храбаръ бѣ великъ и моужѣствомъ, и цѣрю любзїм. и ноци наставши прѣста сѣчь. и раззїдоше се обон. пакзи тоурцзи стрѣлахѹ на раздрѹшеное мѣсто. граждане же начеше дѣлати и ширити заградѹ вецшѣ. раздрѹшеньнаго мѣста. и приставише многїе пѣшыкзи тайно, зане башта бѣ извъноутрь града. наутрїа же како видѣше тоурцзи стѣнѹ задѣланѹ. възскорѣ начеше бити се сз гражданы. граждане же бнѹще се сз ними и бѣжахѹ ѡ нихъ. тоурцзижъ възскричаше на нихъ. и възскорѣ нападоше множество ихъ мнѣще оуже одолѣти. згоустившимъ се многымъ тоуркомъ, грѣцзи же развѣгошесе, и пѣстише на нихъ поушыкзи. и побнїше многѹ ѡ нихъ. и изъ града нападе на нихъ палеологъ стратигъ,

син' гѣра, съ множествомъ и избави ихъ. възстѣхъ же флабѣр' ра мѣстафа агарѣнинъ, възскорѣ прїиде на грѣкы съ многою силою. и прогна ихъ въ градъ и оуже хотѣхъ стѣнѣ ѿнети.

ѳеѡдръ же тѣхъцѣхъ сѣвъкѣпивъ се съ зѣстѣнїемъ. и оударѣше се на нихъ и бѣсѣ съчъ велїа: тоурѣцѣжъ одолѣвахъ грѣкы. блѣговѣрѣхъ же цѣрь кѡнѣстантинъ бѣше въ прѣтворѣ великѣне цѣркве. съ възсѣми болѣари и стратигѣ. сѣвѣтѣ о оустѣрѣмленїи безбожнаго. глѣюще. се оуже по все днїи непрѣмѣнно сѣвѣмъ се съ ними. колико погѣбе тѣхъцѣ наше рати. аще и напѣдѣ тако боудеть то всехъ наѣ погоубеть. и градъ прїимѡуть. нѣ сѣбравше се съ избранными наз' наменавше се, изѣдемъ изъ града въ подобно врѣме, и бѣ помагающю нападемъ на нихъ. ꙗкожъ иногда мадїамъ на мадинамлїанъ. или да помрѣмъ за цѣрквы бѣжїе или избавленїе полѣчимъ. тако оубо сѣвѣтоущѣ мѣнозѣ на то прѣсташе, надѣвахъ се на цѣря. зане видѣхъ его храбрѡсть и силѣ великѣ. бѣ бо зѣло ѣсплнїенъ силою.

кѡр' лѣкажъ и архїидѣжъ, и николае епархъ оумлѣчаше на дългъ чѣсѣ, и рѣкоше. се оуже гї цѣрю пѣтъ мѣсѣ и прїиде, ѿнелиже на чѣхомъ бити се съ тоурѣкы, просеѣе млѣсти бѣжїе. и аще бѣдетъ волїа бѣжїа еше можемъ .ѣ. мѣсѣ брати се съ ними. аще ли же не боудеть бѣжїе помощи, и тако сѣтворимъ едїнемъ чѣсѣмъ вси погѣбнемъ. и градъ погѣбимъ. великѣи доместикъ съ нимъ же и логоѣеть, и инїи мѣнозѣ сѣвѣщавахъ да изѣдетъ цѣрь изъ града. възъмъ съ собою избранныхъ елико моцно, на ѿсѣкѣ не дающѣ градъ възети тоурѣкомъ. толико дрѣзѡстѣно прѣстѣпати къ граду. и издалече потрѣвна приводити. и оуслѣшавше хрѣтїане къ намъ прїидѣтъ на помощь. и тако оумлѣшлїающимъ имъ. сказаше цѣрю ꙗко оуже тѣрѣцѣ въззїдоше на стѣнѣ. и одолѣвають гражданъ. цѣрь же кѡнѣстантинъ възсѣдѣ на конь погна напрасно и вси вельможи и стратигѣ съ нимъ. и мѣнозѣ цѣря вельможи и стратигѣ поскорѣше на помощь. и сѣвѣтоше народъ мѣногъ бѣгающѣ.

и възвращахъ ихъ бїющѣ. зѣстѣнїа же бїѣаше се и съ инѣми стратигѣ съ тѣрѣцѣ оужъ въ градѣ. овогда же побѣгающѣ ѿ нихъ. овогда же оукрѣплїахъ се и възвращахъ се и бѡрахъ се съ ними. а инїи тоурѣцѣ мѣнозѣ мѡсти сѣтворише възѣждахъ на конѣхъ. стратигѡмъ же възсѣмъ съ зѣстѣнїемъ нападахъ на тѣрѣкы сѣрово, и възвратише ихъ до стѣнѣ. нѣ оубо тѣрѣкомъ мѣнозѣмъ възшѣдшимъ въ градъ, коньнѣкы и пѣшьцѣ. и възвратише се стратигѣ пакы и сѣчашъ се нецѣдно и оужасно. и одолѣвахъ грѣцкы. и аще не бѣ оускорилъ цѣрь кѡнѣстантинъ къ нимъ. коначне бѣ погѣбѣлъ граду. достиг' шѣ цѣрю и нападшю на тѣрѣкы съ избранными своими. и сѣчаше ихъ нецѣдно и ѡжасно. ихъ же бо достѣзаше разсѣчаше на двоѣ. а инїихъ прѣсекаше на полѣ. не оудрѣжаваше мѣчъ его ни въ чѣмъ. тоурѣцѣжъ криахъ не могѣще стоѣти прѣтивѣ крѣпѡсти его. и дрѣгъ дрѣга поноукѣзїваше на него. и всакѣмъ орѣжїемъ хотѣхъ его оуназвѣзїти.

и стрѣлы безчисльнѣе пѣщахѣ на него. нѣ оубо ѣакож рече въ браньнѣе повѣдѣ. црѣво паденіе бзываетъ бжїемъ промзисломъ. орѣжїа бо их и стрѣлы соуетно падахѣ. и мимо его летѣще не оулѣгахѣ его. блговѣрнѣж црѣ константинъ едиїни мьтѣ оу себе имѣе въ роуцѣ сѣчаше их. и бѣжахѣ ѿ него вси тоурцзи изъ града кѣ раздрѣшеномѣ мѣстѣ. и тѣ стѣснившимъ се и поби их тѣ много. а инѣе прогнаше вънѣ. и тако бжїю помощїю избеави се градъ въ тѣ днѣ. и оуже вечерѣ бзившѣ. тѣрцзи ѿстѣпише ѿ града. и наутрїа епархъ николае повелѣ гражданомъ избїеннѣихъ агарѣнѣхъ изметати изъ града вънѣ за прѣровзї на показанїе безбожьномѣ. и бзїе ихъ числомъ ҃҃҃. и вззеше ихъ тоурцзи и пожегоше ѣ. епархъ же повелѣвшѣ. раздрѣшеное заставити дрѣвїемъ. и бацѣ дѣлати. мнѣще ѣако ѿстѣпетѣ окааннѣи. безбожнижъ магметъ не тако сѣтвори. нѣ три днїи сѣвѣтова сѣбравъ пашѣи свое и санъ жакъбегъи.

и тако рече имъ. видѣимъ оубо ѣако гарове охрѣбрише се на насъ. и тако бранѣ твореще не можемъ ихъ одолѣти. понїеже на единомъ мѣстѣ боримъ се раздрѣшеннѣемъ. многымъ же людемъ невзмѣстѣно. а малымъ людьми онѣи прѣмагають насъ. и тако ѿдолѣвають намъ. нѣ сѣтворимъ пакъзи ѣагъмѣ. ѣакож и прѣвее придвзїгнѣвшѣ тѣрзи, и лѣствзїцзи кѣ стѣнамъ града. на многаа мѣста. и раздѣлившимъ се гражданомъ по всѣмъ мѣстомъ на сѣпротивленїе. и абїе пристоупимъ кѣ раздрѣшеннѣомѣ мѣстѣ. и еже сѣвѣца окааннѣи, бжїемъ попоущенїемъ и сѣтвори. и все хзїтрости пристѣпнѣе повелѣ приготовлѣати и воїемъ повелѣ бранѣ творити по все днїи сѣ граждѣнѣи. не дающе гражданомъ опочиванїа. мѣца мѣна. въ .҃҃҃ днѣ грѣхъ ради нашихъ. бзїсть знаменїе страшнѣо въ градѣ. ноци оубо наставъши противѣ петъка. освѣти се градъ всѣмъ, и видѣвшѣ стражїе теѣгахѣ видѣти. бзївшѣе.

мнѣще тѣрци зажегоше градъ. и взсклинѣвшѣ велїемъ глѣсомъ. и сѣбращѣе многзи людїе. видѣше оу великѣе црѣкви прѣмоудрости бжїе. оу врѣха изъ оканѣ. пламенѣ огннѣ великѣ изъшѣдшоу и окрѣжившѣ всѣ шїю црѣковнѣю на дльгъ чѣсѣ. и сѣбра се пламень на единомъ мѣсто и прѣменисе. и бзїе ѣако свѣтъ неизречеїннѣи. и абїе вззетъ се на нѣбо. ѿнѣмъ же зрѣцимъ и начеше плакати горько, взпїюще гї помлѣди. свѣтоуж онѣмѣ достигъше до нѣсзи. и ѿврьзоше се двѣрзи нѣснѣе, и прїеше свѣтъ и пакъзи затворишесе. наутрїа же шѣдше сказаше патрїархѣ. патрїархъ же анастасїе сѣбраа все болгарзи и сѣвѣтнѣикзи. поїде кѣ црїю и начеше оувѣщати, да иззїдетъ изъ града сѣ црїцею. и ѣако не послоуша црѣ, и рече емѣ патрїархѣ. вѣсзи ѿ црїю, вса прѣждеречеїннѣа о градѣ сѣмъ. и ннѣа пакъзи ино знаменїе страшнѣо бзїе. свѣтъ онѣ неизречеїннѣи иже бѣ сѣдѣствѣнѣе.

въ велицѣи црѣкѣ прѣмоудрости. сѣ прѣжднїими свѣтилнїкзи архїереїи вселїенскѣими. и црѣи блговѣстїивзїими. такоже и аггль бжїи его же оукрѣпи бѣ при истинїанѣ црїи на сѣхраненїе великїе црѣкѣ, и граду семѣ. въ сїю бо ноцѣ ѿидоше на нѣбо. и сїе знаменѣеть

іако млѣсть бѣжѣа и щедроти ѿидоше ѿ нас. и хоцетъ бѣ предати градъ съ врагомъ нашимъ грѣхъ ради нашихъ. и тако поставѣи онѣхъ моужь иже видѣше чюдо. и іако оуслыша црѣ глѣзи ихъ, и паде на землю іако мрътвь, и бѣ безгласнъ на многъ часъ. и едва ѿлигаше его ароматными водами. и вѣставшѣ емѣ патриархъ же пакзы начеть крѣпко оувѣщавати (црѣа) да изыдетъ изъ града. такоже и болярѣ вѣсѣ глѣюще емѣ. тебѣ гѣ црѣю изышѣдшѣ изъ града съ елицѣ ми вѣсхоцешѣ. пакзы бѣ хотѣциѣ мощно есѣ тебѣ и граду помощи. и инѣи градъ и вѣсе землѣ надѣждоу имѣще не прѣдадоутъ се вѣскорѣ невѣрными. блговѣрными жѣ црѣ кѣнѣстантинь, не ѣклони се на то.

нѣ ѿвѣщаваше имъ. аще гѣ бѣ изволѣтъ тако, како избѣгнемъ гнѣва его. колѣико црѣи прѣжде мене бѣвшѣхъ великихъ и славыныхъ, иже пострадаше. и за свое ѿчѣство помрѣше, и азъ ли послѣднѣ сего не сътрѣплю и не сътворю. нѣ да оумьрѣ здѣ съ вами, не послѣша ихъ. вѣ вторѣхъ днѣхъ, егда оуслышаше людѣи ѿшѣствіе сѣаго дѣха. и абѣе раславише се людѣе вси и нападе на нихъ страхъ и трепеть. патриархъ же бѣше оукрѣпленъ ихъ. и оучаше не пасти надѣждоу. нѣ дръзайте оубо чѣда, дръзайте глѣюще, и на гѣ бѣ спсѣнѣа нашего надѣждоу вѣзложите. и вѣздвѣгнемъ кѣ немѣ роуцѣхъ, и очи ѿ вѣсене дѣше вѣзведемъ. и тѣхъ избавитъ насъ ѿ врагъ нашихъ. и вса сѣща на насъ вражѣа вѣзношенѣа ражденеть. сѣщевими и инѣми глѣзи бѣше оукрѣпленъ нарѣди. и тако сѣтлѣ съ вѣсѣми сѣенными съборѣи вѣзъмѣше сѣтѣне иконѣи обѣхождахѣ по стѣнамъ града по все днѣи. просеце млѣсти бѣжѣе съ слѣзами глѣюще.

Гѣ бѣ нашъ бесчѣстныи и безначельнѣи вѣсене тварѣи видимѣе и невидимѣе. иже насъ ради неблгодарныхъ и злонаравныхъ. сѣшѣдѣ съ нѣсѣ. и вѣпльтивѣ се и крѣвь свою за нѣи пролигавъ. призрѣи оубо нѣна владко црѣю. ѿ сѣтѣи жилища твоего, на смѣренѣе наше рабѣи твое, и прѣими грѣшное наше мѣленѣе. приклони оухо твое и оуслыши глѣзи наше коначѣно погѣбающихъ. сѣгрѣшихомъ бо гѣ сѣгрѣшихомъ на нѣбо и прѣдъ тобою, мръскыми дѣлами и стѣднѣими. и вѣсчѣскѣ себе непотрѣбныи сътворихомъ нѣбоу и земли. и тоѣ сѣмоврѣменныиже жизни. и несмы достойни вѣзрѣти на висотѣ слави твоеѣ. озлобихомъ твою блгодѣть. и разгнѣвахомъ твоѣ бжѣство. прѣстѣпающе твоихъ заповѣдей. и не послѣшахомъ твоихъ повелѣнѣи. нѣ оубо самъ црѣю и владко члѣколюбъ чѣе. не злобѣвь сѣи. и длѣготрѣпеливъ и многомлѣстивъ. прѣоркѣи своимъ рекалъ еси, не хоцѣ сѣмрѣти грѣшныиже. нѣ еже обратити се и живѣ вѣгити емѣ. и пакзы рѣчѣ не придохъ праведныиже нѣ грѣшныиже вѣ покаѣнѣе. не хоцешѣ бо владко сѣзданѣе своихъ рѣкѣ погубити. ни же блговолѣиши о погѣбѣи члѣсѣи.

нѣ хоцешѣ бо вѣсѣмъ спсѣти се и вѣ разѣмъ истинныи прѣити. тѣмъ же и мѣи недостойныи, сѣзданѣе и творенѣе твоего бжѣства бѣвшѣе. не ѿчѣемъ се своего спсѣнѣа. на твоѣ же бесчѣслѣное блгѣотрѣбѣе надѣнѣе припадаемъ. и послѣдѣемъ вѣсѣмъ срдѣцемъ нашимъ. и ищемъ млѣсть твою. пощѣдѣи гѣ пощѣдѣи, ихъже искѣпиль еси животворною крѣвѣю твоею. не прѣдай же насъ врагомъ и соупротивныиже владѣствѣа твоего, и обѣшѣдшихъ нѣи напастѣи. сподобѣи ни по

мзножьствѣ мѣсти твоєи, и измзинась по чюдесѣмъ твоимъ, и дъждь славѣ имени твоємѣ. да посраметъ се вразъи твои, да постидитъ се ѿ всакыѣ силъи крѣпость ихъ. да сзкрѣшетъ се и да разлѣмѣютьъ ѣко тзи еси бѣ нашъ гѣ и хсѣ. въ славѣ бѣ оцѣ. Таковзими словеси оубо и инѣми мѣбамъи и мѣбнзими глѣсзи по все днѣи мѣещесе. чанахѣ спсєнѣа своєго.

також и всеи людѣе бѣхѣ, притичюще къ стѣимъ и бѣжамъ црѣквѣмъ. плачюще и ридающе и рѣцѣ на нѣбо въздѣбюще. просеце оу бѣ мѣсти. нь оубо елико прѣжде блгдтеи и даровѣ бѣжѣихъ. и прѣчѣтѣи бѣгомѣре блгдєтанѣи сподблєни бзѣхѣмъ. толико ннѣа грѣхъ ради нашихъ, помѣлованѣа и щедротѣ бѣжѣихъ лишєнзи бзѣхѣмъ. егда оубо рѣчѣ роукзи ваше прострѣте къ мнѣ. ѿвращю оуи мои ѿ васѣ. и пакзи елико сзтворѣши и елико дѣлаєши не навидитъ дѣша моѣа. таковзимъ бо ѿвѣтомъ и мзи ннѣа грѣхъ ради нашихъ оуподбѣхѣмъ се. и мѣбзи и мѣлєнѣа наша неприєтна сѣтъ бѣзи.

тѣрцзиж ѣко прѣжде рѣхѣмъ по все днѣи браѣи твореще не почивахѣ. скврьннзѣж махметъ, сзбравъ своихъ всехъ, раздѣлимъ мѣсто къ пристѣплѣ. поставзи оубо корачѣ бѣга противѣ црѣквѣихъ полатѣ и дрѣвензѣихъ вратѣ. и берълеръ бѣга възсточьнаго противѣ пигѣи и златаго мѣста. а западнега берълерѣбѣга противѣ вратѣ стѣаго романа, и раздрѣшеннаго мѣста. столѣ ж морѣскомѣ балъ таоуглѣю, и заганѣ въвѣнемъ ше обѣ стѣнзи ѿ мора. ѣко да окрѣжетъ весь градъ. и въ єдино врѣмє и въ єдинъ чѣс оударити на градъ. по сѣхѣ же и по морю. и тако оурѣдивъ невѣрнзи, въ кѣс, мѣсца маѣа. проповѣднзѣкомъ же възсклзѣкнѣвшємъ. скврьннѣю ихъ молитъ вѣ, абѣе възскрича все воинѣство сѣакахѣ къ граду. и прикативше поушыкзи и пицалзи и тѣрзи и лѣствицзи и градзи дрѣвензѣе. и инѣе къзни стѣно битѣнѣе. також и по морѣ корабли подвзѣгоше многзи и катрѣгзи. и начеше бити градъ ѿ възсѣудѣ. и мости къ граду на ровѣхъ дѣлати. и ѣко граждѣнъ сзгънаше сѣ стѣнзи всехъ, възскорѣ подвзѣгоше градзи дрѣвеннѣе и тоурзи възокзѣе. и лѣствицзи тѣмѣчисльнѣи, ноуждахѣ се силою въззѣити на стѣнѣ. и не дадѣхѣ имъ граждѣнзи. нь сѣчѣхѣ се сѣ ними крѣпѣзко. вѣкаѣнзѣж махметъ сѣ всеми чинзи своими. заигравъ воє своє въ все игрзи и тимъпанзи, и възпли великзими възмѣтише се ѣко боура сильнаа.

и прѣиде на палокѣ мѣсто такзѣмъ соурѣвѣствомъ. мнѣше бо въ незаплѣ похзѣтити градъ. стратѣгомъ же многзѣмъ сѣ зѣстѣнѣемъ на помощѣ приспѣвшѣмъ и бѣнахѣ се сѣ агарєнзи крѣпѣзко. и вѣиє пагѣба велѣа граждѣномъ. нь ещє чѣсѣ сѣда не приспѣвшѣ, и прѣмогахѣ се сѣ ними. и вѣиє сѣчѣ велѣа ѣко страшьно и жестокѣ бѣ видѣти, и обѣихъ дрѣзѣсти и моужьства. патрѣархъ же сѣ всеми сѣборзи бѣше въ стѣи и велицѣи црѣквѣи невѣстѣпѣно мѣеще бѣ, и прѣчѣтѣю бѣгомѣрѣ. о помощи и оукрѣплєни на вра(н)зи. плаче и ридає глѣше. възскрѣсни гѣи бѣ помоззи намъ коначьно погъзѣбаюцимъ. не ѿрини люди твоихъ до коньца. не даи же достоѣанѣа твоєго въ поношенѣе сѣроѣдцємъ сѣимъ. да не рекоутъ гдѣ есѣ бѣ ихъ. ѣко тзи еси бѣ нашъ, гѣи сѣ хсѣ въ славѣ бѣ оцѣ. сѣице же и прѣчѣтѣи бѣгомѣри възглѣѣаюше. ѿ влѣдѣце всепѣвѣта. стани

взъздѣвъ рѣцѣ къ снѣ своему и бѣ нашему. и оутѣши владѣце иже на насъ гнѣвъ бжїи и пагубѣ. оуже бо владѣце при оустѣхъ ада есмзи. по скорзи ѿ мѣстива и члѣколюбива мѣти, измени насъ прѣжде даже не пожреть насъ адѣ. тако да прославитъ се име твоѣ. сице възпѣюще и мѣще се не прѣстаахѣ.

црю же константинѣ приспѣвшѣ съ избраными своими къ раздроушеномѣ мѣстѣ. и видѣвъ брань тежѣишѣ. ста тѣ и вси вельможи, тако сказаше емѣ безбожнаго оустрѣмленїе. и абїе възвѣпи црѣ константинѣ къ воиномъ плачѣущи, ѿ братїе и дрѣззи нїна прїиде врѣме обрѣсти славу вѣчнѣю. за црѣвзи бжїе. и за православнѣю хрѣтїанскѣю вѣрю. и сътворити что мужьствомъ въ память послѣднѣимъ. и оудари црѣвзи конь свои, хотѣ доити безбожнаго махмета. на ѿмѣщенїе крѣви хрѣтїанскїи. и еще его оружьнѣици и вельможи и пѣшци великою силою и ноуждено. зане невзѣстное дѣло, магметѣ безбожномѣ въ силѣ пѣшцы сѣще. блговѣрнѣишѣ црѣ обнажѣ мѣчь свои обрати се на тѣркзи. и тако достигаше кого мѣчемъ, по рамѣ или по ребромъ, и прѣсѣкаше ихъ на ползи.

тоурциж оужасоше се крѣпости црѣвзи бѣжахѣ изграда. стратигѣи и вси людїе, видѣвши црѣво храбарство и мужьство. и вси оустрѣмише се на агарензи. и изгнаше ихъ за ровзи. безбожнѣишѣ махметѣ ста крѣпцѣко. и повелѣ тѣркзи бїюще възвратити на грѣкзи. и възїе сѣча прѣмрачѣнаа. зане стрѣлзи ихъ помрачїше свѣтъ. грѣцѣиж съ обою странѣ стѣнь метахѣ на тѣркзи смолѣ горѣцѣю. и смолѣ по възсудѣ зажигѣюще. и оуже слнцѣ зашѣдшю сѣча не прѣста. нѣ повелѣ безбожнѣишѣ бесчлѣвнѣе огнѣ зажигати. и самѣ скакаше по всѣхъ мѣстехъ крѣпцѣе и възпѣе своихъ. мнѣше възсма пожрѣти градѣ. нѣ оубо граждѣне и всзи людїе на стѣнахъ соущїи. и о граждѣ се дрѣзостїю възпинахѣ дрѣгѣ къ дрѣгоу. поскорзи братїе крѣпцѣко и помрѣмъ за стѣне црѣвзи.

и тако сѣчахѣ се съ агарѣнзи крѣпцѣко и до полѣнощїа, и съгнаше ихъ съ заб'рѣль исъ града ихъ на землю и прѣста сѣчѣ. а самѣ окаѣаннїи не ѿстѣпи ѿ града брѣже свое градзи. и инїе казни. не дающе гражданамомѣ зажеци ихъ. въ .кз. маїа. наутрїа же пакзи безвѣрнѣишѣ бити градѣ повелѣ. близѣ раздроушеннаго мѣста. изъ многѣхъ поушькѣ и пицалеи. и ,ѣ, чѣ днѣ наредише пѣшькѣ великѣю. и оударише въ баш'тѣ. також и второе и трѣтїе, и раздрѣшише баш'тѣ. и тако проиде днѣ тѣ.

ноциж наставши, пакзи зѣстѣнїа съ всѣми вои и фрѣззи начеше дѣлати баш'тѣ. и възнезапѣ прилѣте из пѣшкѣи ядро каменное и на излѣте, и оудари зѣстѣнїа по прѣсехъ. и паде тако мрѣтѣвъ, и едва его ѿлиаша и ѿнесоше его въ домѣ. болгарѣ же и фрѣгове и всзи людїе растаахѣ иже възїше съ нимъ и не вѣдехѣ что сътворити. се же възїе изволенїемъ бжїемъ на погубѣль градѣ. понеж паднѣлое мѣсто зѣстѣнїа храниаше. великою силою и мужьствомъ. храбарѣ бо бѣ и мударѣ и ратномѣ дѣлѣ искѣсьнѣ зѣло.

егда же сказааше црю сѣло опечѣли се црѣ. и поиде кѣз нѣмѣ и всѣи вельможи сѣз ним, и врачеве оутѣшающе его. врачеве прѣвѣзъ вѣсѣлъ ноцѣ онѣ трѣждающе се не почитше о поможении его. и едва исправише на грѣдѣх оудареное мѣсто. и абѣе ѿдах'нѣ въ ѿ болѣзны, и даше емѣ мало брашна възкѣсити и питѣа. и почи тое ноци мало. оставши же дрѣжинзы его баш'тѣ дѣлати. и не ѣспѣше ничтоже. зѣстѣнѣа же пакѣи повелѣ нести тамо. и наче дѣлати баш'тѣ сѣз оусрѣдѣемъ велѣким. въ ꙗси, маѣа. и видѣше тоурѣцѣи баш'тѣ дѣлающѣих. и възскорѣ их наиде мѣножьство на паднѣлое мѣсто. такоже и грѣцѣи противо их. и възѣ велѣа. флабѣр'ра же некто сѣз многѣими тоурѣкѣи нападе на грѣкѣи гаростѣно. въ них же бѣше ѣ, моужь страшны възрастом и въз зором. и бѣахѣ граждань нещедно. також изъ града протостратерь.

и снѣ его андрѣи, сѣз многѣими силами поскорише на тѣркѣи. и възѣ сѣча оужасна. видѣше же сѣз стѣнѣи трѣи брата онѣхъ петѣ мѣжь тѣрѣкѣихъ бѣющѣихъ сильно граждань. и скоуѣше сѣз стѣнѣи брата и нападоше на нѣих. и сѣчахѣ се сѣз ними люто ꙗко оудивити се тоурѣком. и не надѣяти се оуже оубѣеномъ вѣити. и ѣвише братѣа ѣ, моужь агарѣвнѣ сильнѣих. и тако възскричавше нападе на нихъ мѣножьство тоурѣкѣ, онѣи же ѿидоше въз градѣ. въ раздрѣшеномѣ же мѣстѣ сѣча не прѣста, нѣ наче растѣше. тѣрѣцѣи бо великою силою одолѣвахѣ граждань. стратигѣи же и вельможи възкѣпѣ, сѣз зѣстѣнѣемъ мѣжьствовахѣ крѣпко. и падоше мѣножьство ѿ обоихъ странѣ. нѣ еже бѣ изволи томѣ не прѣвити. прилѣтившѣ бо възнезапѣ ѣдрѣ, и оудари зѣстѣнѣа и сѣразѣи емѣ десное плекѣе. и паде на землю ꙗко мрѣтѣв. и падоше над нимъ вси воѣаре и людѣе кричюще и възпѣюще. и понесоше его проче. також и фрѣзѣи всѣи поидоше за ним.

тѣрѣцѣи ж видѣвше и слѣшавше риданѣе и сметенѣе людское. и абѣе възскричѣше и налеше всѣмѣи плѣкѣи. и потѣп'таше граждань. и въз градѣ ихъ възгнаше бѣюще и сѣкоуѣе. видѣвше же стратигѣи и вси граждане, оустрѣмленѣе ихъ и начеше бѣжати и погивѣль коначѣнаа бѣ постигла градѣ. аще не би блѣгочѣстиви црѣ конѣстантинѣ сѣз избранѣими своими оускориль. црю же приспѣвшѣ. срѣте зѣстѣнѣа еѣе жива сѣѣца носима въз домѣ. и възплака се о немѣ горько. зѣстѣнѣа же мало поволѣвѣ и ѣмрѣ. по сѣм' же нападе на тѣркѣи сѣз избранѣнѣими. и бѣаше ихъ нещедно такѣмо единѣ мѣчь имее въз рѣцѣ. и ихъ же бо достизаше и расѣцаше ихъ мѣчемъ на двое аще и по коню ѣдараше то падахѣ под ними. не оудрѣжаваше бо се мѣчь его ни въз коньскои силѣ. тоурѣцѣи ж видѣвше крѣпость и моужѣство црѣво бѣжаше и тако прогнаше ихъ кѣз паломѣ мѣстѣ. и стѣснѣвши тѣ мѣножьство народа, и побѣше ихъ граждане бесчисленно. и сѣчу ихъ ꙗко свинѣе донѣдеже придоше на паднѣлое мѣсто.

и иже бѣжаше на странѣ по ѣлицахъ тѣи тѣи тамо побѣени вѣше. и расточены. и тако бѣжѣимъ промѣисломъ въз тѣ днѣ избави се градѣ. тоурѣцѣи ж ѿидоше ѿ града. а граждане падахѣ почити, и не бѣ тое ноци ничтож. црѣ же конѣстантинѣ сѣз патрѣархомъ, и вси вои поидоше въз

великѹю црковѹ. и възбл҃годарише ꙗ́а бѣа, и прѣсѣтѹю его б҃гомѣръ. и похвалахѹ црѣа. нѣщѣи же сказахѹ ꙗко и сам црѣ въз срѣци своемъ възнесѣсѣ. нѣ и ѿшѣствѣа ѹаѣахѹ поганѣих. не вѣдѣхѹ бо бѣѣа изволенѣа. безбожнѣи же махметъ видѣ толикое паденѣе своих. и црѣвѣ храбрость и тоѣ ноци не спа. нѣ сзвѣтъ великѣ сзтвори. хотѣше бо тоѣ ноци ѿстѣпити ѿ града. зане ѹже морѣскѣи пѣтъ приспѣ. и кораблѣи многѣи прѣидѣтъ кѣ граду. нѣ да сзбѣдет се бѣѣе изволенѣе. сзвѣтъ тѣ тако сзврѣшисе. ино знаменѣе :—

Сѣдмѣи ѹасѣ ноци, начѣ настѣпати на градѣ тѣма велика. въздѣхѹ бо на аѣере огѣстившѹ се. написѣе над градомъ плачевнѣимъ образомъ. ниспѣщашѣ ꙗкѣи слѣзѣи плачевнѣимъ образомъ каплѣи великѣе. подвнѣи величѣством и въззоромъ бѣиволномѣ окѣ ѹрнѣ. и трѣпетяхѹ на земли на дългѣ ѹбѣ. ꙗко оудивити се всѣмъ людемъ. и въз тѣзѣ величѣ и въз ѹжасѣ бѣити. патриархѣ же анастасѣе възско рѣ сзбраа всѣ клиросѣ и синѣ клитѣ. поидѣ кѣ црѣю и рѣчѣ емѣ, свѣтлѣише гспднѣ црѣю Константине. възса прѣждерѣчѣна добрѣ вѣсѣи о градѣ семѣ. також и ѿшѣствѣе сѣаго дѣа видѣ. и се пакѣи тварѣ проповѣдоуѣтъ погивѣль граду семѣ. мѣлим ти се изѣиди из града, да не погивѣ нѣмъ всѣи възкѣпѣ. бѣа ради изѣиди. и повѣдаше емѣ много видѣнѣа прѣжднѣих црѣи. и симѣ подобнаа и не послѣша их црѣ. нѣ ѿвѣщавашѣ им вола гѣна да боудѣтъ. скврѣннѣи же махметъ ꙗко видѣ тѣмѣ над градом. и рѣше емѣ знаменѣе велико есѣ, граду семѣ бѣдетъ пагѣба.

он же безбожнѣи повелѣ оуготовити все воѣе възскорѣ. въз ꙗѣѣ, маина. поуѣти на прѣдѣ тѣмочислѣннѣе орѣжнѣикѣи. пѣшѣе же и пѣшкѣи. и за ними все воинѣство, прикатившѣи пѣшкѣи противѣ палого мѣста. и начѣше бити о всѣм томѣ мѣсте. ꙗко ѿбише граждѣнѣ ѿ мѣста того. и поскориши пѣшѣцѣи очитити пѣтъ рѣтнѣим. и ровѣи и зравнѣютѣ. и тако на пѣстише тѣрѣкѣи всѣми плѣковѣи. и потѣпташе граждѣнѣ. стрѣтигомѣ же и мегѣстаном и коннѣнѣикомъ приспѣвшѣим. и подкрѣпише народѣ, и борахѣ се сѣ тѣрѣцѣи. и по сѣих црѣю приспѣвшѣю сѣ всѣми вельможи. и сѣ избѣраннѣими своими, нападе на тѣрѣкѣи. и оуже многѣ соуѣцѣи воинѣствѣ възноутрѣ града. и смѣсивше се сѣ ними сѣѣахѣ се тѣшкѣим и звѣрообразнѣимъ рѣвенѣемъ. и прогнаше их кѣ раздрѣоушемѣ мѣстѣ. бегѣлерѣвѣгѣ же възстоуѣннѣи великѣ бѣ тѣвломъ и моужѣствѣннѣ.

взскричавѣ сѣ всѣю си лою възстоуѣною нападе на грѣкѣи. и размѣси плѣкѣи и погна, възъм же копѣю оудари се на црѣа. црѣ же подѣс емѣ щитѣ. и ѿведе копѣе и ѹдарѣи его мѣчѣемъ въз главѣ. и расѣчѣе его до сѣдыла. и абѣе възѣпише тоурѣцѣи многѣими глѣсѣи. и възъмѣше его ѿнесоше црѣ же приглѣсѣивѣ своих сѣ възсклицѣнѣемъ многѣим. възнидоше въз плѣкѣи. и бѣахѣ их крѣпѣзко и прогнаше их из града нѣ аще бѣи и горами подвѣзгли се бѣѣа же изволенѣа не прѣмѣоци. аще бо рѣчѣ не гѣ стрѣжетѣ града възсѣне бѣтѣ стрѣгѣи. тоурѣцѣи же оубо множѣство много прѣмѣнѣахѣ се на бранѣ. граждѣномѣ же възсѣгда единаемъ. ѿ мѣзногаго трѣда изнемагахѣ и падахѣ. махметъ же окаяннѣи слѣшавѣ ѹвѣиство, възстоуѣнаго бегѣлевѣга. и

плака се о нем зѣло, вельми бо любляше его. храбрости ради и разума. и възыаривъ се поиде сам своими врати съ всеми силами. а на цѣря повелѣ оуготовити. пѣшыкы многыи и пицалы, боаше бо се его. тако да не изыдетъ из града съ силами и нападетъ на ныѣ.

и пришьдъ безбожныи и ста противѣ паднѣлога мѣста. и повелѣ бити и с пѣшыкъ и пицалы да ѡстѣпетъ граждане. по съих напѣсти балъ таѣліа башѣ съ всеми силами. а на цѣря посла ꙗ҃҃҃, избраньныхъ воиныхъ. и заповеда им да ѡлѣчѣтъ цѣря. аще и до смърти постраждѣтъ. или ис пицали да ѡбѣютъ его. стратигы же и вси вельможи видѣвше ѡстрѣмленіе безбожнаго. пришьдше въ силѣ тешыцѣ. и ведоше цѣря да не оумрѣтъ въ сѣе. бл҃гочѣстивыѣхъ цѣрь кѡнѣстантинъ плаче горко и рече имъ помните ли слово еж рѣхъ вамъ и обѣтъ положихъ. да ѡмрю здѣ съ вами, не дѣйте мене. онъ же ѡвѣщааше мзы всеи оумремъ за цѣрквы бж҃іе и за те г҃и. и възымъше ѡведеше его ѡ народа, и многъ оувѣщавахѣ его да изыдетъ из града. и даше емѣ послѣднее цѣлованіе. стѣни и риде възвратише се на ѡрѣѣное мѣсто. балъ таѣліо же приспѣвшѣ съ многыми.

и срѣтоше его граждане на раздроушеном мѣсте. нь не моглоше ѡдръжати его. и възиде въ град съ всеми силами, и нападе на гражданы. и бѣсѣ сѣча крѣпѣчаиша всехъ прѣждныхъ. и падоше стратигы и мегѣстаны и вси вельможи. тако маліи ѡидоше на извѣщеніе цѣрю. избѣенныхъ тоуркъ и гражданъ не бѣ числа. ꙗ҃҃҃ же, тѣсѣще ристахѣ на все страны града. ищѣще и ловеще цѣрю кѡнѣстанина. ѡкааньныхъ магметъ пакы въско рѣ оуредивъ разсла всю свою рать. по всемъ оулицамъ и по всехъ вратохъ града цѣрю стрѣщи. самъ же сквернавзы оста такымо цѣря съ ѣаничары обративъ се въ обози. и пѣшыкы и пицалы ѡстроивъ. боаше бо се цѣря. бл҃говѣрныхъ цѣрь кѡнѣстантинъ іоанѡвзыѣ. тако слыша бж҃іе изволеніе и поиде въ великѣю цѣрковъ. и паде на землю просе млѣсти бж҃іе и прощеніе съгрѣшеніемъ. и покаѣвъ се прости се съ патріархомъ и съ цѣрцею. и съ всемъ клирѡсмъ.

и възплака горько. и поклонзы се на все страны до земліе. и причести се ѡ патріарха на стѣихъ и страшныхъ хѣвѣхъ таинъ. и поиде из цѣрквѣ. и абіе възѡпише вси клирицы. и възъ народъ сѣщии тѣ, жены и дѣти. имъ же не бѣ числа. риданіемъ и стenanіемъ горькымъ. тако мнѣти се цѣрквы колѣвати се. и глѣзы ихъ мно тако до нѣсѣ достизахѣ. идѣщѣ же бл҃говѣрномѣ цѣрю кѡнѣстантинѣ изъ цѣрквѣ. се едино слово рекъ, аще кто хочеть пострадти, за бж҃іе цѣрквы и за православнѣю вѣрѣ хр҃стіа нскѣю. да поидеть съ мзною. и възсѣдъ на конь свои поиде къ златымъ вратомъ. чааше бо срѣсти безбожнаго. възсѣхъ же вои събра се ꙗ҃҃҃. и обрѣте оу вратѣхъ множество тѣрѣкъ ловецѣихъ его. и побивъ же ихъ мзного поиде въ врата. нь не можаше проити ѡ мзножества трѣпіа. и пакы его срѣтоше онѣхъ ꙗ҃҃҃, избраньныхъ тѣрѣкъ и сѣкоше се с ними до ноци. и тако пострадъ бл҃говѣрныхъ цѣрь кѡнѣстантинъ. за цѣрквы бж҃іе и за православнѣю хр҃стіанскѣю вѣрю.

мѣца маїта ꙗко, оубивъ своею рѣкою ꙗкож оставши сказаше безбожнѣхъ бесчисла. и съвѣссе рѣчньное конѣстантиномъ сздаде, и пакзы конѣстантиномъ сконьчасе. зане съгрѣшеніемъ оставленіа врѣменемъ бзываютъ. злодѣаніе бо рѣчѣ и беззаконіе прѣвратитъ прѣстолази сильнѣхъ. ѿ колика сила грѣховьнаго жела. ѿ колика злаа творить прѣстѣпленіе. ѿ горѣ тебѣ градѣ седмохълами. ꙗко поганіи тобою обладають и бо колико бл҃годѣтеи на тебѣ възсїаше. овогда прославлїае, и наѣчае и величае паче инѣхъ градовъ. овогда же многообразнѣ и мзнократнѣ наказѣе и наставляае, бл҃гѣыми дѣлази и чюдеси прѣславнѣыми. овогда же на врагзы прославлїае се. не прѣстааше бо поѣчае и кз спсєнію призывае. житѣискзими изобильно ѣтѣшае и ѣкрашае възсѣчѣскзы.

такожде же и прѣнепорочьна мѣти хѣ ба нашего. неизрѣченнѣыми бл҃годѣтїи. и неисчутеннѣыми дарованїи. мѣлаше и хранїаше въ вса врѣмена. тѣзи же ꙗко неистовѣзи юже на тебѣ мѣлеть бжїю и щедроти ѿвращаше. и се нїна ѿкрзы се гнєвь бжїи на тебѣ. и прѣда тебѣ въ рѣцѣ врагѣмъ. и кто не възплачетъ се или кто не възъридаеть. нь оубо пакзы прїидемъ кз прѣдлежецомъ. бл҃говѣрна же цр҃ца, же чѣс прїет прощеніе ѿ цр҃та. пострзыже се въ иночѣскзїи образ. вставши ж стратигзы и болгарзы възымзыше цр҃цю и ѿ бл҃городнѣхъ дѣвцѣ и младѣхъ женъ много. и ѿпустише ихъ въ зѣствнїевѣхъ кораблєхъ въ островѣзи и въ аморѣю кз п'ліеменѣмъ. граждане же по ѣлицахъ и по дворохъ не покарахѣ се тѣркомъ. нь бїахѣ се съ ними. и подоше ѿ нихъ того днє людѣи и женъ и дѣтеи, а инїихъ плѣнїахѣ. такожде. и въ пир'говехъ воинѣзи не прѣдаахѣсе. нь бїахѣ се съ тѣрцѣзи възнѣ града сѣще и възноутрь, и въ днє бѣжахѣ се и кринахѣ въ пропастехъ и въ пивнѣцахъ.

а ноцію излазѣхѣ и побива хѣ невѣрнѣхъ, а инїе людїе метахѣ на нихъ съ врѣхѣ полать, кїерамидѣзи и плзїн'ти. и кровѣзи полатнѣне. и дрѣвїе зажїгаще, и съ огнїемъ метахѣ на нихъ. и инѣне мзнокнє пакости дѣахѣ имъ, и оужасахѣ се пакзы. сзн'жакъ бѣгъ же възсточнѣнїи посла кз безбожнѣмъ, махметѣ. гл҃е, аще не самъ възидеши въ градъ, не ѿдолѣнъ боудеть градъ. онъ же велїе въззїсканїе сътворѣ о цр҃ю и ѿ цр҃ци. боаше бо се въ градъ възнїти. и бзїс въ размѣшлїени великомъ. и призваа болгаръ и стратѣгъ ихъже поима на бою. и дастъ имъ крѣпкое свое слово и дарѣзи. и посла ихъ с пашами и сзн'жакъбегѣзи рѣци гражданомъ по всѣмъ оулицамъ слово махметово съ клетвою. да прѣстанеть безъ вѣсакого страха и оубїїства и плѣнїенїа. аще лижъ нїи. то всѣхъ и женѣзи и дѣтїи ваши мѣчь мои поасть. и семъ бзївшѣ прѣста бранѣ. и въздаше се вси болгаромъ и стратигомъ и пашамъ на рѣкѣзи. слзїшавъ же ѿкаанїи махметъ и възрадова се сѣло.

и посла въ градъ чїстїти ѣлицѣзи и позорїца. въ прѣвъ на дѣсть днѣ по бранѣзи. посла сан'жакъ бѣге по всѣхъ оулицахъ съ всѣми люд'ми бл҃юсти его ѿ оубїїства. а самъ безбожнїи съ всѣми силами поиде въ врата сѣтаго романа. кз великои цр҃кѣви. въ нїе же събранѣзи патрїархъ и всь клиросъ и нарѣдъ бесчїслнѣнѣ женъ и дѣтеи. и прїиде на позорїце великнє

црѣкве. и слѣзе съ конѣа, и паде на землю лицем, и възьмь прѣсть посипа на главѣ свою бл҃годареще бѣ. и почюди се вномѣ великомѣ зданію црѣковномѣ. и тако рѣкъ въз истинѣ сзи людїе взише и прѣидоше. а инїи въз них сзим подобьнзи не боудть. и поиде въз црѣквъ, и възниде мръзость запѣствнїа въз стѣзлице бѣжїе. и ста на мѣсте стѣмь его. патрїархъ же и всь клирѣс. и народоу бесчисльно възьпывшѣ съ слъзами. и падоше прѣдъ ним. онъ же безбожнїи помаавъ рѣкою да прѣстанѣть.

и рече имь тебѣ гл҃го анастасїе. и всѣи дрѣжини твоєи и възсѣмѣ народоу. по днѣшьни днѣ въз прѣднѣа не ѡбоите се гнѣва моєгѣ ни ѡбїинства ни плѣненїа. и обративъ се рече пашамъ и сан' жакѣм. да прѣтетъ всѣмѣ воинствѣ, и всакомѣ чинѣ моихъ вратъ. да вьсего нарѣда градскаго, и жень и дѣтей. ни ѡбїинствомъ ни плѣненїемъ, и ни иною коєю ѣзвою поврѣдѣть. аще ли кто наше повелѣнїе прѣстѣпи тѣ сзмрѣтїю да ѡмрѣть. повелѣ въз сѣмь излѣсти из црѣквъ. хотѣше бо видѣти нарѣжденїе и скровища црѣковнѣа. народѣ же идѣщѣ ис црѣкве ѡ ѡ, ѡ, ѡ, и до ѡ, и еще многымъ въз црѣкви. и не дождавъ безбожнїи, изышѣ изъ црѣквъ видѣвъ изышѣдшихъ плѣно позорище. и по ѡлицахъ идѣщїихъ много, и оудиви се толикѣ народѣ ѡ єдинїе храмїни изышѣдшомѣ. ихъже не бѣ чїсла. и поиде къ црѣкомѣ двору. и тоу срѣте его нѣкзи сръбзїнь, прине се главѣ бл҃говѣрнаго црѣа конѣстантина. онъ же вїкааньнзи възрадова се сѣло.

и възскорѣ призва болгарзи и стратигзи. и възпросї ихъ да рекѣтъ емѣ истинѣ, аще то єс глава црѣва. онъжъ страхѣмъ ѡдръжими и рѣше емѣ, то єс и сѣща глава црѣва. онъ же ѡблѣбзїзавъ ю и рече, въз истинѣ ѣавна те бѣ мирю роди паче же и црѣа. по чѣто възсоує погїбѣ и посла ю къ патрїархѣ. да обложитъ ю сръберѣмъ и златѣмъ. и сзхранитъ ю ѣакожъ самъ вѣсть. патрїархъ же възьмь бл҃говѣрнаго црѣа главѣ. и положї ю въз ковьчегъ сръбернь и позлацень. и сзкрї ю въз великои црѣквѣ под прѣстѣломъ. ѡ инїхъ же тако слзїшахѣмъ, ѣако оставшїи ѡ сѣщїихъ сз црѣмь оу златїихъ вратъ. оукродоше его ноцїю, и ѡнесоше въз салитѣ его и сзхранише и. о црѣзїцижъ взївшѣ великѣ истезанїю. и сказаше махметѣ. ѣако великзи дѣжѣ и великзи доместикъ, и анактосъ. и прѣостратовъ синъ андрѣви. и братїиничї иѡсанъ ѡвма палеологъ. и епархъ градъскзи никѣлає. ѡпѣстише црѣцю въз кораблѣхъ. и абїе истезавъ ихъ много, повелѣ казнити ихъ сзмрѣтїю, и сзимъ тако взїваемимъ грѣхъ ради нашихъ.

безаконъжъ махметъ сѣде на прѣстѣлѣ црїграда. бл҃городнѣиша всѣхъ градовъ ижъ под сѣнцемъ. и владаше владѣющїихъ двѣма чѣстѣми възселенїе. и одолѣ одолѣвшїихъ грѣдаго ар' тар' жек' сїа. невзмѣстїмаго поучїнами морѣскзїми. и воєводѣ шїре землїе. и потрѣбзївшихъ, троню прѣдивьнѣю. сѣдмѣдесетми кралзї обѣраемѣ. меѡвдїемъ патрѣскзїмъ, и львѣмъ прѣмоудрзїмъ. знаменїа ѡ градѣ сѣмь сз врьшишесѣ, таа послѣднѣнѣ. нь оубо разѡмѣнїши ли ѡкаанѣ, аще вьса прѣжде не прїидѣть. нь тако сзврьшити се имѣть

: Пишетъ се съ прѣжде създательными всего исмаил'та побѣдить. и седмохълмаго
прїимѣть съ прѣжде законными его. и въ немъ въцрѣтъ се :-

възантїа, кѣнѣстантинь градъ, новзи римь, троѣгльнзи. седмохльми, цриградъ, стан'боль
:- :- :- :-